

Vážený pan
XXXXXXXXXX
XXXXXXXXXX
XXXXXXXXXX

váš dopis značky / ze dne

naše značka

datum

vyřizuje / linka

SNPCS 07445/2017 14. 12. 2017

Nagel/048

e-mail: XXXXXXXXXX

Věc: Odpověď na žádost o informace dle zákona č. 106/1999 Sb.

Vážený pane XXXXXXXX,

na základě Vaší žádosti o informace dle zákona č. 106/1999 Sb. ze dne 1.12.2017 a upřesněné dne 5.12.2017 Vám zasílám požadované informace týkající se zpřístupnění skalního hradu Falkenštejn, resp. odpovědi na Vámi zaslané dotazy:

- 1. Jak přesně znělo zadání, na jehož základě byl vypracován projekt? Z jakých podkladů (odborné studie či analýzy, stanoviska orgánů státní správy, zkušenosti z jiných obdobných lokalit) vycházelo? Jaké byly podmínky orgánů památkové péče, případně dalších dotčených orgánů? V projektové dokumentaci je pouze konstatováno, že "podmínky územního rozhodnutí a stavebního povolení byly splněny", není však uvedeno, jaké to byly podmínky.**

Záměrem Správy NP České Švýcarsko (dále jen „Správa NP“) bylo zpřístupnit návštěvníkům národního parku populární turistickou atraktivitu, tj. torzo skalního hradu Falkenštejn, tak, aby bylo zamezeno pokračující erozi na přístupových cestách ve svažitém písčitém terénu, aby nebyla ohrožena bezpečnost návštěvníků a zároveň aby byla zaručena ochrana vlastního objektu, a to především z pohledu kulturně-historického (objekt je kulturní památkou!), ale i s ohledem na ochranu přírodovědně cenných ekosystémů vázaných na pískovcové podloží (keříčková společenstva vřesu a borůvky aj.).

Objekt byl po dlouhé roky prakticky nepřístupný, neboť zde nebylo vybudováno žádné technické zařízení umožňující (a zároveň regulující) přístup a pohyb návštěvníků (např. žebřík, mostek, lávka apod.). Příležitostní návštěvníci však využívali pro výstup na hrad historické skalní záseky, stupy apod., které byly erozí již značně opotřebované. „Divoká“ návštěvnost zároveň způsobovala masivní hloubkovou erozi s následnými sesuvy písčiny svahů a vypadávání balvanů na přístupových trasách. Sklon svahů, zničená vegetace, zahlubování přístupové pěšiny místy i o více než 1 metr spolu s dešťovou vodou erozi dále prohlubovalo. Na samotném hrádku pak docházelo k narušování archeologických vrstev i obrušování míst opakovaně využívaných při výstupu, sestupu a pohybu po vlastním hradu.

Správa NP tak stála před rozhodnutím, zda přístup na hrad zcela uzavřít, čímž by se zabránilo další degradaci objektu (včetně narušování cenných archeologických vrstev), nebo zda ho

naopak oficiálně zpřístupnit, ovšem při respektování výše uvedených skutečností (zajištění bezpečnosti návštěvníků, ochrana kulturní památky, ochrana přírodních společenstev, zabránění další erozi). I vzhledem ke zvyšujícímu se počtu návštěvníků národního parku a trvalé poptávce ze strany mj. obce Jetřichovice, organizací působících v oblasti cestovního ruchu i návštěvnické veřejnosti zpřístupňovat území národního parku pro turistické účely, rozhodla se Správa NP pro druhou variantu, tj. skalní hrad zpřístupnit.

Vlastnímu zpracování projektové dokumentace předcházelo studium řešení obdobných problémů na jiných skalních i zděných hradech, jako například v Adršpašsko-teplických skalách (hrad Střmen – 300 roštových schodů z údolí na hrad a stejnou cestou zpět), na vrchu Krasíkov (hrad Švamberk - schodiště, vyhlídková roštová plošina i lávky) či v Drábských světničkách (naprosto nevhodné a nešetrné řešení s využitím betonu a železných trubek; pozn.: obdobné řešení jako na této lokalitě bylo bohužel využito i na území dnešního národního parku, ovšem řadu let před jeho vyhlášením, při zpřístupňování torza skalního hradu Šaunštejn, či na vyhlídkách u Pravčické brány; naopak řešení s využitím železného žebříku a roštové plošiny bylo před několika lety Správou NP s úspěchem využito při zpřístupnění vrcholu Malé Pravčické brány).

V rámci předprojektové přípravy byl přizván také odborný pracovník z Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, s nímž byl posouzen stav kulturní památky Falkenštejn a byl dohodnut optimální způsob a rozsah jeho ochrany. Následně byl záměr zpřístupnění skalního hradu konzultován s Národním památkovým ústavem - územním odborným pracovištěm v Ústí nad Labem (dále jen „NPÚ“), který konstatoval, že záměr je akceptovatelný při dodržení níže uvedených podmínek:

- Přístup do objektu bude řešen projekčně, projekt bude v rozpracovanosti řešen se zástupci NPÚ a archeologem, odborníkem na hradní architekturu.
- Relikty lze šetrně očistit od náletů, které nebudou vytrhány, ale odříznuty a jejich kořeny budou ošetřeny herbicidem.
- Turistické zpřístupnění lze realizovat pouze systémem zábradlí a podest, jejichž ukotvení nebude narušovat stopy historického vývoje, může je ovšem nedestruktivně a citlivě využít.
- Během stavebních prací budou svolávány pravidelné kontrolní dny za účasti zástupců památkové péče (NPÚ, Magistrát města Děčín), projektanta a prováděcí firmy, na nichž bude detailněji řešen postup všech prací.

Na základě získaných poznatků, podmínek stanovených NPÚ a dále s ohledem na klimatické podmínky a při znalostech vlastností geologického podloží budovaného relativně měkkým pískovcem, bylo jako nejlepší řešení zvoleno zpřístupnění pomocí kovových roštů a schodů. Toto řešení má za daných podmínek řadu výhod. Eliminuje např. téměř zcela přímý kontakt návštěvníka s vlastním pískovcovým podložím, čímž zabraňuje jeho další erozi. V zimních měsících se na kovových rostech prakticky nadržuje sníh, tyto rošty nenamrzají a nekloužou. Zinkování navíc chrání povrch před oxidací a časem se patinuje do šeda a nehrozí poškození povrchu skály skapáváním barvy při údržbě. Nedochází ani ke vzniku nežádoucích rezavých skvrn od oxidů železa. Konstrukce je stavebnicová, poškozené díly lze vyměnit s minimem nákladů a je odolná i proti běžnému vandalovi (mj. nehrozí zapálení, které bylo např. v roce 2005 příčinou požáru dřevěného vyhlídkového altánu na nedaleké Mariině skále). Kotvení i pružné usazení celé kovové konstrukce na skálu je možné provést citlivě, bez použití cementu, pouze s využitím kotvení na chemickou kotvu. V tomto duchu byla také vypracována projektová dokumentace.

Následné žádosti o vydání závazného stanoviska ke stavbě samozřejmě předcházela série konzultací se zástupci orgánů a organizací ochrany přírody a památkové péče, jejichž vyjádření

tvořilo podklad pro závazné stanovisko dle památkového zákona, které patří mezi nezbytné dokumenty podmiňující vydání stavebního povolení. V tomto směru bylo pro úspěšnou realizaci našeho záměru klíčové další vyjádření NPÚ, který konstatoval, že z hlediska zájmů památkové péče jsou navržené práce akceptovatelné při dodržení dvou podmínek:

- Ukotvení systému schodišť a podest nebude narušovat stopy historického vývoje, a proto budou předem i v průběhu prací jednotlivá místa ukotvení konzultována s archeologem, odborníkem na hradní architekturu.
- Během stavebních prací budou vlastníkem (tj. Správou NP) svolávány pravidelné kontrolní dny za účasti zástupců památkové péče (NPÚ, Magistrát města Děčín), projektanta a prováděcí firmy, na nichž bude detailněji řešen postup všech prací.

Na základě tohoto odborného vyjádření bylo vydáno souhlasné závazné stanovisko orgánu památkové péče, tj. Magistrátu města Děčín, Odboru stavební úřad, Oddělení územního rozhodování a památkové péče.

2. Byla zvažována i „nulová varianta“, tedy ponechání dosavadního stavu? Existují nějaké odborné podklady, které takovou variantu vylučují?

„Nulová varianta“ byla krátce zvažována (viz odpověď na první okruh otázek), nicméně bylo od ní upuštěno, neboť tato varianta by znamenala naprosté vyloučení vstupu veřejnosti na skalní hrad (důvody viz opět odpověď výše na první okruh otázek).

Odhlédneme-li od skutečnosti, že naprostý zákaz vstupu by byl prakticky nereálný (vyžadoval by např. vybudování trvalých a proti vandalismu odolných bariér zabráňujících vstupu návštěvníků a výrazné zvýšení kontrolní a dohledové činnosti), vyvolalo by toto opatření jistě také negativní reakce ze strany organizací působících v cestovním ruchu, místní samosprávy, návštěvníků NP apod. Naopak zpřístupněním se otevírá možnost využít objekt bývalého skalního hradu nejen jako atraktivního turistického cíle v okrajové části NP, ale také k výchovně-vzdělávacím a osvětovým účelům (prezentace objektu dokládajícího vývoj hradní architektury v Čechách).

Hypotetickou variantou by samozřejmě bylo i zachování původního stavu bez budování jakýchkoliv bariér zabráňujících vstupu. Vstup by byl zakázán pouze deklaratorní formou, tj. upozorněním na informačních tabulích, v publikačních materiálech, na webových stránkách Správy NP apod. Naše zkušenosti však bohužel ukazují, že deklaratorní zákazy odradí pouze některé návštěvníky. Návštěvníci, kteří by zákaz nerespektovali, by nadále, byť třeba nevědomě, způsobovali svým pohybem další degradaci kulturní památky i přírodního prostředí.

Poslední variantou by bylo umožnění zcela volného přístupu bez budování jakékoliv návštěvnické infrastruktury. To by v podstatě odpovídalo situaci, která panovala do poloviny letošního roku, kdy byly zahájeny práce na zpřístupnění torza hradu. Jak již bylo uvedeno výše, právě neregulovaná návštěvnost vedla k silné degradaci přístupových cest a k poškození cenných archeologických stop. Tato „nulová varianta“ by tedy znamenala pokračující devastaci a nevratné poškození kulturní památky.

3. Byl projekt zpřístupnění hradu zpracován ve více různých variantách, ať již jedním projektantem či několika různými projektanty/ architekty? Pakliže ano, lze se někde s alternativními návrhy seznámit?

Alternativy byly zvažovány, ovšem nikoli projektovány (např. využití dřevěných či ručně kovaných prvků). Důvodem byla jak předpokládaná menší životnost (dřevěné prvky), tak neúměrné vysoké pořizovací náklady (ručně kované prvky).

4. Byla kritériem výběru projektanta jeho zkušenost se zpřístupňováním kulturních památek?

Kritériem pro výběr projektanta byla nejnižší nabídková cena.

5. Je nebo není konstrukce kotvena do skály?

Konstrukce je na několika místech kotvena do skalního masívu pomocí tzv. chemické kotvy. Platí tedy, že celá konstrukce je po dožití v podstatě beze stopy odstranitelná. Jak již bylo uvedeno výše, konkrétní místa uchycení kovových konstrukcí ke skalnímu podloží byla přímo v terénu konzultována a odsouhlasena archeologem, odborníkem na hradní architekturu.

S pozdravem

Mgr. Richard Nagel
vedoucí oddělení veřejných vztahů